

Afrapportering af FoU-projekt "Fastholdelse af internationale studerende i hele Danmark"

Resumé

Projektet "Fastholdelse af internationale studerende i hele Danmark" eller *Education2Employment project* (E2E), som er den projekttitel vi har anvendt over for vores internationale studerende og samarbejdspartnere, har igennem 2016 arbejdet med at styrke fastholdelsen af internationale dimittender fra henholdsvis Cphbusiness, Københavns Erhvervsakademi (KEA) og Erhvervsakademi Sjælland (EASJ) på det danske arbejdsmarked. Overordnet har de samarbejdende institutioner haft 3 målsætninger, som de igennem dette pilotprojekt har ønsket at indfri.

1. At identificere de udfordringer som vores internationale studerende står overfor i forbindelse med overgangen fra uddannelse til indtræden på det danske arbejdsmarked.
2. At udvikle karriereorienterede tilbud, som klæder de internationale studerende bedre på til en karriere i Danmark.
3. At eksponere vores internationale dimittender over for det danske arbejdsmarked og indgå virksomhedspartnerskaber i Danmark, således at overgangen fra studie til beskæftigelse i Danmark bliver mere tilgængelig og succesfuld for vores internationale dimittender.

E2E-projektet har overordnet bevæget sig ud af tre spor som har været knyttet til projektets målsætning; *Ét kvalitetsspor* som har haft som formål at være retningsgivende for projektets aktiviteter, ved at skabe evidens om de internationale studerendes udfordringer i relation til at skabe sig en karriere i Danmark, *ét vejledningsspor*, som har varetaget de aktiviteter, som har været direkte målrettet de studerende og *ét virksomhedsspor*, som har været målrettet de relevante erhvervssektorer og eksterne interessenter, som har været involveret i projektet.

E2E-projektet har modtaget midler til finansiering til året 2016, og som et pilotprojekt med en afgrænset periode har det strategiske fokus været at lave undersøgelser og iværksætte konkrete aktiviteter, der skal skabe et stærkt fundament for at videreføre arbejdet og forankre fastholdelsesindsatsen på de samarbejdende institutioner.

Projektets deltagere

Partnere

Projektet har fungeret som det første formaliserede samarbejde mellem Erhvervsakademi Sjælland, Københavns Erhvervsakademi og Cphbusiness. Samarbejdet har været en spændende og lærerig proces, som har demonstreret, at de tre involverede Erhvervsakademier (EA'er) har en lang række åbenlyse synergier i relation til fastholdelse af vores internationale dimittender. Det er således også allerede ved projektets afslutning blevet besluttet, at de tre partnerinstitutioner vil fortsætte samarbejdet med at skabe en mere tilgængelig indgang til det danske arbejdsmarked for vores internationale dimittender.

Samarbejdet er blevet organiseret i en række arbejdsgrupper på tværs af de tre samarbejdende Erhvervsakademier, som har varetaget de forskellige aktiviteter, som er blevet igangsat i E2E-projektets.

- **Styregruppen** - bestående af projektleder og internationale chefer fra de tre samarbejdende institutioner.
- **Kvalitetsgruppen** - som har varetaget udvikling og eksekvering af de undersøgelser som er blevet foretaget igennem projektet.
- **Vejledningsgruppen** - som har varetaget planlægning og afvikling af de forskellige aktiviteter, som har involveret de internationale studerende.
- **Virksomhedsgruppen** - som har varetaget kontakten til eksterne interessenter samt udvikling af markedsføringsmateriale målrettet de adresserede erhvervssektorer.
- **Eventgruppe** - Selvstændig gruppe som har varetaget forberedelse og afvikling af *E2E Career Fair*. Teamet har primært bestået af internationale ny-dimmitterede studerende og aktive studerende fra et af de tre samarbejdende institutioner, som har anvendt deres obligatoriske praktikophold på at udvikle messen.

Studerende

Projektet har i sit udgangspunkt været målrettet internationale studerende på det sidste år af deres BA-uddannelser, hvor de har stået umiddelbart overfor, at træde ind på det danske arbejdsmarked. For at forankre indsatsen med fastholdelse af vores internationale studerende på vores institutioner, har vi i forbindelse med forskellige aktiviteter dog også involveret internationale studerende tidligere i deres uddannelsesforløb.

I projektets opstart har det været vigtigt at få identificeret de erhvervssektorer, hvor man har oplevet særlig stor efterspørgsel på arbejdskraft. Projektet har derfor valgt at tage udgangspunkt i *Styrelsen for Arbejdsmarked og Rekrutterings rapport "Rekruttering"*¹ fra foråret 2015 og på dette grundlag valgt at adressere de uddannelsesprogrammer, som er målrettet disse erhvervssektorer. Konkret har projektet således været målrettet og henvendt sig til internationale studerende på Merkantile, Digitale, IT-orienterede og byggetekniske uddannelser.

Eksterne Interessenter

Projektet har ligeledes involveret en række eksterne interessenter, som strækker sig fra uddannelsesinstitutioner, brancheorganisationer, videnscentre, væksthuse og virksomheder. De eksterne interessenter har tjent forskellige formål men overordnet har de været medvirkende til, at skabe et mere helstøbt billede af de udfordringer, som er forbundet med at fastholdelse de internationale dimittender på det danske arbejdsmarked.

De eksterne interessenter har ikke mindst været vigtige samarbejdspartnere i relation til at skabe dialog og relationer mellem relevante erhvervssektorer og bidrage med sektor-specifik viden om, hvordan de medvirkende Erhvervsakademier kan eksponere sig selv og deres internationale dimittender bedst muligt overfor potentielle danske arbejdsgivere. Samtidig skal det dog også nævnes, at den afgrænsede periode dette projekt har haft, ikke har muliggjort at integrere alle eksterne interessenter i det omfang projektet havde ønsket.

---

¹ *Rekruttering*, Forår 2015, Styrelsen for Arbejdsmarked og Rekruttering

Blandt de organisationer vi har samarbejdet med skal nævnes:

- Copenhagen Capacity (*E2E Ambassador Program*)
- Vidensby Lyngby
- Work in Denmark
- PROSA, fagforbund
- Tænketanken DEA
- Væksthus Sjælland
- Køge Kommune
- Dansk Industri
- Dansk Erhverv

Projektets partnere har en klar forventning om at fortsætte samarbejdet med projektets eksterne interessenter og har allerede på nuværende tidspunkt formaliseret videre samarbejde med Copenhagen Capacity for 2017.

Projektets gennemførelse

Formål, metode og aktiviteter

Projektets oprindelige målsætning og formål, som fremhævet i resuméet, har i sagens natur været at skabe bedre forudsætninger for, at vores internationale dimittender vælger at skabe sig en karriere i Danmark. Ligeledes har projektet tjent det formål, at afdække arbejdsmarkedets behov og efterspørgsel, og omsætte denne viden i akademiernes studenterrekrutteringsstrategier.

Fastholdelse af internationale dimittender er et af erhvervsakademisektorens "Must win battles" og derfor også et indsatsområde, som bliver taget meget seriøst blandt de samarbejdende institutioner. Projektets formål har således også været at skabe konkrete redskaber der fremover kan integreres, som fast bestanddel af alle akademiernes vejlednings – og karriereindsatser over for internationale studerende.

Som projektet har erfaret er fastholdelse af internationale studerende imidlertid en kompleks problemstilling, som kalder på en vedvarende strategisk indsats, hvis vi ønsker at tiltrække og fastholde internationale talenter i Danmark. Dette pilotprojekt skal derfor også i bred udstrækning betragtes som et baselinestudie af de udfordringer, som er forbundet med fastholdelse og som et stærkt udgangspunkt, hvorfra vi vil fortsætte arbejdet med dette indsatsområde.

Metode

En væsentlig forudsætning for at indfri projektets målsætninger, har indledningsvis været, at få identificeret de udfordringer vores internationale studerende oplever i forbindelse med, at indtræde på det danske arbejdsmarked.

Projektets metodiske tilgang har således også været, at indsamle kvantificerbar viden om de internationale studerendes oplevelse med deres tilværelse i Danmark og deres forventninger til overgangen til det danske arbejdsmarked. Med denne viden har det været projektets ambition at skabe en række konkrete karrierevejlednings tilbud, som vil kunne styrke de internationale studerende, i deres bestræbelser på at skabe sig en karriere i Danmark.

International Student Survey, Forår 2016

I forbindelse med identificering af de internationale studerendes udfordring i forhold til at træde ind på det danske arbejdsmarked gennemførtes i foråret 2016 en undersøgelse² hvor de studerende blandt andet blev spurgt ind til:

- Deres bevæggrunde for at vælge Danmark som destination for deres uddannelse.
- Hvordan de betragtede deres sociale og professionelle relationer i Danmark
- I hvilket omfang de havde modtaget karrierevejledning i forbindelse med deres uddannelsesforløb og på hvilke områder de ønskede karrierevejledning.
- Deres sproglige (dansk) kompetencer og i hvilket omfang de anså disse sprogkompetencer som afgørende for deres karriere i Danmark.
- Og endelig hvordan deres fremtidsperspektiver så ud efter endt uddannelse på et af de tre Erhvervsakademier.

Undersøgelsen tegner et klart billede af de udfordringer vores internationale studerende står overfor når de, som dimitterende studerende skal træffe en beslutning om, hvorvidt Danmark skal være det sted de skal bosætte sig og gøre karriere.

Som udgangspunkt må det betragtes som meget positivt, at op mod 80% af de adspurgte fremhæver Danmark som deres førsteprioritet i forhold til destination for deres studier. Her fremgår det, at det særligt er Danmarks store udbud af uddannelser på engelsk, som har gjort Danmark til et attraktivt studieland. Men også det faktum, at det ikke er forbundet med en studieafgift at tage sin uddannelse i Danmark (for EU-borgere) har haft væsentlig indflydelse.

Ligeledes fremstår det positivt at over 85% af de adspurgte forventer at blive i Danmark efter endt uddannelse. Størsteparten af de adspurgte forventer at søge arbejde (56%), en mindre del forventer at fortsætte deres studie i Danmark (30%) mens en lille del ønsker at starte egen virksomhed i Danmark (9%). Blot 14% af de adspurgte har en forventning om at forlade Danmark efter endt studieophold på KEA, Cphbusiness eller Erhvervsakademi Sjælland.

Blandt de mest fremherskende udfordringer i relation til at skabe sig en karriere i Danmark, står mangel på sociale og i særdeleshed professionelle netværk, mangel på målrettet karrierevejledning til internationale studerende og ikke mindst sproglige danskkompetencer.

Ikke mindst sammenhængen mellem evnen til at skabe professionelle netværk og manglen på danskkompetencer er slående. Dette er i sig selv ikke nogen overraskende konklusion, da tidligere undersøgelser er kommet frem til lignende konklusioner.³ Dette har imidlertid skabt incitament for at undersøge, hvordan vi i bredere udstrækning kan tilbyde de internationale studerende danskundervisning, som passer bedre ind i deres study-life-balance og i hvilket omfang danskundervisning kan blive integreret i deres studie og ikke stå som en ekstra-curriculær

---

² Se Bilag I

³ UFM rapport: "Internationale studerende i Danmark"

aktivitet i forbindelse med et opstartsforløb, som i forvejen er komprimeret med mange studieaktiviteter.

Undersøgelsen viser også en stor efterspørgsel på konkret karrierevejledning. De adspurgte studerende efterspurgt særligt redskaber til bedre forståelse af det danske arbejdsmarked og dansk virksomhedskultur, hjælp til etablering af professionelle profiler (CV, LinkedIn m.m.) og hjælp til hvordan man forbereder sig forud for en jobsamtale. Det som langt størsteparten af de adspurgte efterspørger, handler dog om, at skabe konkret kontakt til danske virksomheder.

Surveyen har skabt et solidt grundlag for at iværksætte en række aktiviteter og indsatser, som vil kunne bringe vores internationale studerende tættere på det danske arbejdsmarked. Feedbacken i surveyen har således også været retningsgivende for de aktiviteter som er blevet igangsat i løbet af pilotprojektet.

Den indledende student survey vil blive fulgt op af en dimittend-undersøgelse, som vil skabe indblik i hvor mange dimittender der er blevet i Danmark efter endt uddannelse på de tre Erhvervsakademier og hvor mange som er kommet i beskæftigelse eller i videreuddannelse. Dimittend-undersøgelsen vil blive afviklet i løbet af 2017.

Karrierevejlednings aktiviteter

Projektets forskellige aktiviteter kan overordnet inddeles i to kategorier. Aktiviteter som har haft de studerende som modtagergruppe og erhvervsorienterede aktiviteter, som har haft de adresserede erhvervssektorer som målgruppe.

Som nævnt i ovenstående har E2E-projektet været meget fokuseret på, at skabe konkrete karrierevejledningsredskaber, som vores internationale studerende har kunne drage nytte af og direkte omsætte i bestræbelserne på at skabe sig en karriere i Danmark. På kort sigt har de enkelte aktiviteter ledt frem mod karrieremessen [E2E Career Fair](#), som blev afviklet som det afsluttende event i E2E-projektet. Det har således været hensigten at de studerende, som har deltaget i projektets aktiviteter skulle være klædt godt på i forhold til mødet med potentielle fremtidige arbejdsgivere. Hensigten har dog også været, at de enkelte aktiviteter har kunne stå som selvstændige arrangementer, hvor de studerende har kunne indhente viden i relation til de individuelle udfordringer de oplever i forhold til at træde ind på det danske arbejdsmarked.

International Afternoon Sessions

De enkelte aktiviteter har været struktureret omkring de såkaldte *International Afternoon Sessions*, som har været tilbagevendende arrangementer, som har arbejdet tematisk med forskellige forhold, som har kunne klæde de internationale studerende bedre på til mødet med det danske arbejdsmarked. De enkelte sessions har eksempelvis taget udgangspunkt i:

- Hvordan man udvikler sin professionelle profil så den passer bedre ind i en dansk arbejdsmarkedsoptik.
- Hvordan man optimerer anvendelsen af *LinkedIn*, som konkret redskab til at komme i kontakt med potentielle fremtidige arbejdsgivere.
- Forberedelse forud for de studerendes obligatoriske praktikophold, med fokus på at gøre praktikforløbene jobskabende.

- Hvordan man forbereder sig mentalt forud for sin jobsamtale og hvordan man bør agere i mødet med en potentiel dansk arbejdsgiver.
- Hvordan man lærer at forstå dansk virksomhedskultur og knække de kulturelle koder, som gør sig gældende i det danske samfund og som er så vigtige at forstå, hvis man vil have succes med at etablere sig på det danske arbejdsmarked. De interkulturelle workshops er blevet udbudt en bred skare af internationale studerende.

De enkelte Afternoon Sessions har generelt haft en stor tilslutning fra de internationale studerende, som har udtrykt, at de har været glade for at blive anerkendt, som studerende med en særlig international profil. De samarbejdende institutioner har derfor også en klar forventning om at International Afternoon Sessions vil forankre sig som en fast del af institutionernes karrierevejledningstilbud.

Som nævnt har pilotprojektet haft en ambition om at skabe et alternativ til de introducerende danskundervisnings-tilbud, som allerede eksisterer på de samarbejdende Erhvervsakademier. Det har dog tidligt i projektet stået klart at, det krævede konkrete revisioner af de enkelte studieordninger, at indfri en målsætning om at integrere danskundervisning i curriculum. Det har desværre ikke været realistisk, at implementere dette inden for projektets tidsramme på ét år. Det vil dog fortsat være et fokusområde, som forhåbentlig kan implementeres i den nærmeste fremtid.

E2E ambassador program

Sideløbende med International afternoon sessions har de samarbejdende Erhvervsakademier indgået et samarbejde med [Copenhagen Capacity](#) (CopCap) om udvikling af [E2E ambassador program](#). Programmet er blevet udviklet efter inspiration af det eksisterende *Youth Goodwill Ambassador Program*, som siden 2012 er blevet udbudt til internationale studerende på en række danske universiteter. Programmet har både til sigte at udvide den tilgængelige talentmasse for virksomheder i Danmark generelt samt at promovere Danmark som et attraktivt land at gøre karriere i.

E2E ambassador programmet har i denne sammenhæng fungeret som en karriere-platform for en række særligt motiverede talentfulde internationale studerende (ca. 120), som er blevet udvalgt på baggrund af motiverede ansøgninger. De medvirkende studerende har igennem programmet fået adgang til CopCap's kartotek over virksomheder, som søger internationale profiler inden for deres respektive uddannelsesområder og de er blevet tilbudt at deltage i workshops som forbereder de studerende på, at få mest muligt ud af deres obligatoriske praktikforløb, og øge sandsynligheden for at omsætte deres praktikforløb til fast beskæftigelse⁴.

I "modydelse" har de medvirkende studerende skulle fungere som "ambassadører" overfor deres medstuderende i relation til at udbrede viden om karrierevejlednings initiativer og fungere som en art alumni på deres respektive uddannelser.

E2E ambassador programmet vil fortsætte i 2017, hvor der forventeligt vil blive tilføjet flere uddannelsesinstitutioner i Erhvervsakademisektoren og Professionsbachelorsektoren.

---

⁴ Se Samarbejdsaftale med Copenhagen Capacity om E2E ambassador programmet (bilag II)

Markedsføring overfor virksomheder

Et af projektets centrale mål har som nævnt været, at gøre de relevante erhvervssektorer bedre bekendt med, at vi i Danmark har en masse kompetente internationale studerende på de danske Erhvervsakademier. Vi anser det som en stor fordel, at danske virksomheder har mulighed for, at rekruttere medarbejdere, der har danske uddannelser og som allerede har været i Danmark i en årrække fremfor at indhente medarbejdere uden forudgående kendskab til Danmark og det danske arbejdsmarked.

En udfordring vi som Erhvervsakademier står overfor er dog, at man i de relevante erhvervssektorer har et relativt svagt kendskab til Erhvervsakademierne, for ikke at tale om de uddannelser som udbydes på enkelte akademier. Det er således ikke ualmindeligt at de videregående Erhvervsakademi-uddannelser bliver forvekslet med erhvervsuddannelser!

Projektet har således forsøgt at eksponere Erhvervsakademierne og rettet fokus på, at vi har en bred skare af talentfulde internationale studerende, som er i besiddelse af kompetencer, som er målrettet netop deres erhvervssektor.

I denne sammenhæng er der blevet udarbejdet en markedsføringsfolder, som helt kort introducerer Erhvervsakademisektoren, vores studerende og de kompetencer de er i besiddelse af.⁵ Folderen er blevet spredt i vores erhvervsnetværk og til relevante virksomheder og vil fremadrettet blive anvendt som markedsføringsredskab i forbindelse med seminarer, konferencer og lignende.

Ud over vores markedsføringskampagne har projektet anvendt vores eksterne interessenter til at komme i dialog med en kritisk masse af små – og mellemstore virksomheder, som vil være oplagte arbejdsgivere for vores internationale dimittender.

Igennem projektet er der således blevet taget initiativ til at tilbyde relevante erhvervsnetværk oplæg om vores projekt og det potentiale, som ligger i at engagere en international studerende i deres virksomhed. Det har imidlertid vist sig, at være en relativ omstændelig og meget tidskrævende procedure, at få oplæggene på plads. Erhvervsnetværkene har ofte ønsket at oplægget havde en specifik indgangsvinkel til den enkelte erhvervssektor eller eksportmarked. En opgave som ikke har været muligt at udvikle inde for projektets tidsramme.

Kontakten med lokale erhvervscentre har dog generelt affødt en positiv respons i forhold til efterspørgslen på arbejdskraft inden for de sektorer projektet har haft fokus på. Imidlertid efterspurgte erhvervscentrene også et grundlæggende dansk niveau blandt de internationale studerende. Som vores survey kunne afdække er dette stadig et område hvor mange af vores internationale studerende er udfordret.

Det viste sig også at kravet til dansk kundskaber blev mere udtalt jo længere man bevæger sig væk fra hovedstadsområdet og ikke mindst i yderregioner, hvor projektet ellers havde et primært ønske om at arrangere forretningsbesøg.

---

⁵ Se bilag III

Der eksisterer med andre ord et klart potentiale for at få fastholdt flere internationale studerende på det danske arbejdsmarked. Indfrielsen af dette potentiale forudsætter dog koncentreret indsats på at få danskundervisning opprioriteret blandt de internationale studerende.

Ligeledes ligger der fortsat en stor opgave hos de enkelte Erhvervsakademiernes erhvervsafdelinger og praktikkontorer i at markedsføre vores del af uddannelsessektoren, som et sted hvorfra virksomheder kan rekruttere studerende med klar kompetenceafklaring og en stærk praksisorienteret viden.

E2E Career Fair

Karrieremessen [E2E Career Fair](#) blev afholdt i slutningen af november, og blev kulminationen på projektets aktivitet inden for både det virksomhedsrettede spor såvel som det vejledningsrettede spor.

Eftersom projektet har været adresseret så relativt en stor masse af studerende med stor forskellighed i deres faglige baggrund har "karrierekonference konceptet" fremstået som den bedste måde at etablere et forum, hvor studerende og virksomheder kunne sætte hinanden stævne.

Konceptet var unikt for alle erhvervsakademierne, da det var første gang en fælles karrieremesse blev afholdt, der samtidig fokuserede udelukkende på rekruttering af studerende med international baggrund. Det var således kun internationale studerende der blev inviteret, og virksomhederne stillede op på baggrund af deres interesse netop i rekruttering af internationale studerende.

E2E Career Fair trak trådene imellem projektets opkvalificerende arbejde med de studerendes karriereprofiler som det ene ben, og det virksomhedsorienterede fokus på at facilitere en mere succesfuld og tilgængelig overgang til det danske arbejdsmarked som det andet. Virksomhederne til messen blev inviteret dels fra erhvervsakademiernes egne netværk og dels igennem de erhvervscentre og andre eksterne partnere, som der var blevet etableret samarbejde med i løbet af projektet.

For det vejledningsrettede spor har de aktiviteter som er blevet iværksat i løbet af projektets levetid i bred udstrækning ledt frem mod E2E Career Fair. En del af forberedelsen og invitationen til messen var derfor også at medbringe et "friskt" kompetenceafklarende CV. I denne sammenhæng samarbejdede E2E Career Fair med den CphBusiness baserede "Start Up" [Novoresumé](#), der tilbyder en platform med assistance og rådgivning til at producere et professionelt CV.

I forbindelse med udviklingen af E2E Career Fair blev der i August 2016 nedsat et selvstændigt *Event-team* som har drevet karrieremessen, med alt hvad det indebærer af produktion af website, grafisk design og markedsføringsmateriale for karrieremessen, kontakt med virksomheder og planlægning af selve agendaen for karrieremessen. Det har været en både tids- og ressourcekrævende øvelse at få skabt rammerne til en vellykket karrieremesse. Heldigvis viste det også at være indsatsen værd, da messen blev godt modtaget af både studerende og virksomheder.

Karrieremessen primære formål var i sagens natur at fungere som match-making mellem internationale studerende og danske virksomheder hvilket i sig fungerede rigtig godt. Foruden mødet mellem de ca. 500 fremmødte studerende og de repræsenterede virksomheder forløb dagen med en række afvekslende aktiviteter, som eksempelvis:

- "Open Mic"-præsentationer, hvor de studerende kunne "sælge" sig selv,
- "Case-Corner" hvor de enkelte virksomheder kunne præsentere dem selv
- og en lang række workshops med fokus på det danske arbejdsmarked og dansk arbejdsmarkedskultur

Da karrieremessen blev afholdt ved afslutningen af projektet, er det endnu for tidligt, at svare på hvor mange konkrete nye karrieremuligheder der er blevet skabt. Karrieremessen adskiller sig fra de "in house" praktikmesser der allerede afholdes på erhvervsakademierne, og med en unik profil samt brand var det også håbet at afprøve om en karrieremesse med fokus på international arbejdskraft kunne blive et egentligt koncept. Det er endnu for tidligt at vurdere dette, men det må også tages i betragtning, at det kræver meget arbejde og ressourcer at stable sådan et event på benene.

Den store interesse og deltagelse fra de internationale studerendes side er dog et tydeligt signal om deres interesse i at komme i kontakt med danske virksomheder og skabe netværk i Danmark. Karrieremessen skabte hermed et godt fundament til at arbejde videre med lignende netværksorienterede aktiviteter. Selve arrangementen af messen gav også nogle lærerige indblik i hvordan virksomheder foretrækker at komme i kontakt med de studerende, da de foretrak en mere direkte og målrettet tilgang til de studerende.

E2E Career Fair blev en fin kulmination på et vellykket projekt

Disseminering

E2E-projektets aktiviteter er igennem det seneste år blevet spredt bredt både lokalt, regionalt, nationalt og ikke mindst igennem sociale medier.

Som udgangspunkt har det været vigtigt for alle de tre samarbejdende partnere, at indsatsen vedrørende fastholdelse af internationale studerende har kunne forankre sig på institutionerne. Tidligt i projektet er der derfor også blevet lagt meget energi i, at nå ud på alle de adresserede uddannelser og orientere både studerende og undervisere om E2E-projektet og de initiativer, som ville finde sted i forbindelse med projektet.

Lokalt er der også blevet udviklet nyhedsbreve, som har været tilgængelige for alle på institutionerne samt de eksterne interessenter som har medvirket i projektet.

Regionalt har E2E-projektet gjort stor brug af de kommunale og regionale vækstfora som befinder sig i Storkøbenhavn og i Region Sjælland. De pågældende vækstfora har været afgørende for at sprede viden om projektet til en bredere skare af virksomheder og erhvervsnetværk.

E2E-projektet har ligeledes haft fornøjelsen af at præsentere projektet for [Erhvervsakademiernes Udviklingsråd](#), som er repræsentanter af arbejdsmarkedets parter og Danske Erhvervsakademier.

Nationalt har i E2E-projektet først og fremmest haft en særdeles godt samarbejde med de øvrige Erhvervsakademier og Professionshøjskoler, som har modtaget tilskud til at styrke fastholdsen af internationale studerende. Fra ganske tidligt i projektets levetid har de respektive projekter afviklet videndelmøder, hvor de fælles udfordringer og projekternes fremskreden er blevet drøftet.

Samarbejdet har ledt frem mod det *Videndelingsseminar* som blev afholdt 17. januar i Odense og samtidig satte punktum for E2E-projektet. Videndelmødet tiltrak deltagere fra mere eller mindre samtlige Erhvervsakademier og Professionshøjskoler og satte rammen for en meget udbytterig og spændende dag, hvor det stod klart at de enkelte projekter havde angrebet

udfordringen ganske forskelligt alt afhængig af hvor i landet de har arbejdet og afhængig af, hvilken gruppe studerende de har arbejdet med. Det forventes at der vil blive udviklet en selvstændig rapport som opsummerer resultaterne for Videndelingsseminaret.

Endeligt er E2E-projektet blevet eksponeret massivt igennem diverse sociale medier ([Facebook](#), [Instagram](#), [LinkedIn](#) m.m.) Ikke mindst er der i forbindelse med E2E Career Fair blevet ført en stor markedsføringskampagne.

E2E projektets resultater og effekt

E2E-projektet oprindelige målsætninger er igennem dette pilotprojekt overordnet blevet indfriet.

- Som beskrevet i ovenstående har de samarbejdende partnerinstitutioner fået identificeret de udfordringer, som har vist sig særlig afgørende for vores internationale studerende i relation til at træde ind på det danske arbejdsmarked.
- Med denne viden har projektet fået skabt en række konkrete karrierevejledningsredskaber, som fremadrettet vil blive en fast bestanddel af de tre samarbejdendes Erhvervsakademiers karrierevejledning.
- Projektet har ligeledes fået iværksat en markedsføringskampagne som har kunne eksponere vores uddannelsesinstitutioner og ikke mindst vores internationale studerende overfor det danske arbejdsmarked.
- Og igennem E2E Ambassador programmet har vi fået etableret en mentor platform, som fremadrettet vil kunne skabe kontakt mellem internationale studerende og danske virksomheder med efterspørgsel på internationale profiler.

Enkelte planlagte målsætninger har dog også vist sig at være for utilgængelige eller for tidkonsumerende til, at kunne lade sig realisere inden for projektets relative korte levetid, hvorfor de også er faldet i baggrunden for andre tiltag, som har været mere tilgængelige.

Her er det navnligt tale om indsatsen i forhold at udbyde danskundervisning (business-dansk), som en del af curriculum på de internationale uddannelser.

Der eksisterer allerede gode tilbud om danskundervisning for internationale studerende, men praktisk er det uhensigtsmæssigt, at tilbuddet om at benytte sig af disse har en frist inden for deres første semester. De internationale studerende har ofte et meget udfordrende og travlt første semester, da de er meget optaget af både at finde arbejde, falde til og finde bolig, finde rundt i de danske administrative systemer m.m. Derfor er de så presset under første semester, at vi ofte høre dem falde fra danskundervisningen, da de ganske enkelt ikke kan finde tiden. Det vil være en stor fordel hvis der eksisterede flere muligheder for at begynde dansk undervisningen senere i deres studieforløb som en del af curriculum.

Denne indsats vil der dog blive arbejdet videre med, da danskkompetencer har vist sig at være et kardinalpunkt i forhold til at fastholdelse de internationale studerende på det danske arbejdsmarked.

Effekt

Overordnet kan man sige at den korte tid, som de ansøgende institutioner har haft til at udvikle de enkelte indsatsområder ikke har været gunstig for at lave en konkret "action-plan" for hvordan projektet har skulle effektmåle de enkelte indsatser som er blevet iværksat. E2E-projektet har populært sagt "asfalteret mens man har kørt", hvilket ofte resulterer i, at vejen bliver en lidt anden end man oprindeligt havde forestillet sig. Ligeledes vil projektet levetid rammesat til ét år ikke være tilstrækkelig tid til at måle effekten af så kompleks en udfordring, som fastholdelse og beskæftigelse af internationale studerende.

Eftersom gruppen af studerende, som E2E-projektet har henvendt sig til, først står overfor at træde ind på det danske arbejdsmarked indenfor det næste år, vil det stadig være for tidligt at tale om, hvorvidt effekten af de aktiviteter, som er blevet igangsat, vil manifestere sig i en konkret stigning i antallet af de internationale studerende, som kommer i beskæftigelse på det danske arbejdsmarked. Som beskrevet vil der blive gennemført dimittend-undersøgelser efter projektets afslutning, som vil kunne skabe et mere helstøbt billede af effekten af de igangsatte aktiviteter.

For at kunne lave konkrete effektmålinger af de internationale dimittenders fremtidige arbejdsfrekvens på det danske arbejdsmarked, vil det dog også være hensigtsmæssigt hvis Uddannelse – og Forskningsministeriet nedsatte nogle konkrete benchmarks eller succeskriterier for en vellykket fastholdelse af vores internationale dimittender.

Den feedback projektet har modtaget fra de internationale studerende, som har deltaget i E2E projektets aktiviteter vidner dog om, at vi er på rette vej og har doseret de udbudte karrierevejledningstilbud rigtigt. Projektet har derfor også en forventning om at de fastholdelsesindsatser, som er blevet sat i gang vil skabe en øget sandsynlighed for, at flere studerende vil finde det lettere og mere attraktivt at finde beskæftigelse i Danmark.

Det vil ligeledes være for tidligt at høste frugterne af det erhvervsrelaterede initiativer, som er blevet udført. Vi har fået positiv respons fra de virksomheder, som projektet har arbejdet med (ikke mindst i forbindelse med E2E Career Fair), men der eksisterer stadig et stort behov for fortsat eksponering af erhvervsakademisektoren overfor relevante sektorer.

Blandt de meget positive effekter E2E-projektet har afledt har været det formaliserede samarbejde mellem KEA, Erhvervsakademi Sjælland og Cphbusiness. Igennem projektet har de tre institutioner fået opbygget stærke samarbejdsrelationer i forhold til de fælles fastholdelses-udfordringer. Det har bl.a. givet sig udtryk i, at projektet har kunne målrette indsatsen mod en bredere skare af studerende og trukket på et større netværk af virksomheder og erhvervs sammenslutninger. Med afsæt i dette samarbejde vil man kunne forestille sig, at man også vil danne fælles front i fremadrettede udviklingsprojekter.

Indeværende projekt har alene forholdt sig til fastholdelse og beskæftigelse af vores internationale studerende. Det er dog vigtigt at holde fast i at karrierevejledningsinitiativer har relevans for alle studerende. Mange af de aktiviteter som er blevet igangsat igennem E2E-projektet vil således også have stor relevans for danske studerende. Som uddannelsesinstitutioner med en stærk tilknytning til specifikke erhvervssektorer, bør karrierecoaching derfor også blive ved med og gerne i stigende omfang at have et stærkt strategisk fokus.

Konklusion

Erhvervsakademi Sjælland, Cphbusiness og Københavns Erhvervsakademi har igennem det seneste år samarbejdet med at styrke fastholdelsen af vores internationale dimittender på det danske arbejdsmarked.

Igennem E2E-projektets forskellige tiltag og direkte engagement med internationale studerende, er de samarbejdende Erhvervsakademier kommet til den konklusion, at fastholdelse af internationale studerende må forstås som en proces med et før-under-efter forløb, hvor hvert eneste skridt kræver en målrettet indsats og forståelse for den målgruppe vi beskæftiger os med.

Det er en afgørende konklusion for projektet, at fastholdelse begynder allerede ved starten af et uddannelsesforløb, og at der er en hel række faktorer der skal tilgodeses, hvis vi skal have succes med at fastholde vores internationale dimittender, herunder; Integration og netværk i Danmark, generel trivsel, motivation for at slå sig ned i Danmark, dansk undervisning og sprogkompetencer, praktikophold i Danmark, studieaktivitet, udvikling af en professionel kompetenceprofil mm. Alle disse forhold er blot relateret den enkelte studerende. Derudover har både det danske arbejdsmarked samt stakeholder-organisationer som vækstcentre og jobcentre en afgørende rolle at spille. For at forankre arbejdet med fastholdelse er det derfor vigtigt at forstå, at vi arbejder med længerevarende indsatser, hvor vi skal lede de internationale studerende i den rigtige retning fra dag ét.

Som E2E-projektet har erfaret skal de samarbejdende Erhvervsakademier og videregående uddannelsesinstitutioner i sin helhed fortsat fokusere på at gøre vores karrierevejledningstilbud mere tilgængeligt for vores internationale studerende. Først og fremmest skal vi som uddannelsesinstitutioner dog holde fokus på, at gøre det attraktivt og tilgængeligt, at de tilegne sig de sprogkompetencer, som i mange sammenhænge stadig står som et kardinalpunkt, når danske virksomheder skal rekruttere deres fremtidige medarbejdere.

Hvis vi formår at skabe disse tilbud kan vi også med rette stille forventninger til at vores internationale studerende vælger Danmark som det sted de vælger at gøre karriere efter et endt uddannelsesforløb. Men i relation til at fastholde internationale studerende på det danske arbejdsmarked er det vigtigt at vi identificere de ressourcer vores internationale dimittender er i besiddelse af og ikke betragter vores studerende som en byrde for det danske samfund, som det desværre nogle gange bliver fremstillet af danske medier og i den politiske debat.

Vores internationale studerende er opportunistiske verdensborgere, som er kommet til Danmark fordi de har mulighed for at skabe sig en fremtid her, som de ikke ville kunne hvor de kommer fra. Det er dette projekts klare opfattelse at vores internationale studerende for langt størstepartens tilfælde gerne vil skabe sig en karriere i Danmark efter endt uddannelse. Vi skal derfor også betragte dem som fremtidig ressource og som en investering, som fremadrettet vil gøre Danmark til et mere velstående land.

Som E2E-projektet har erfaret er fastholdelse af internationale studerende en kompleks problemstilling. Projektet har skabt et stærkt afsæt for det fortsatte arbejde med fastholdelse af vores internationale dimittender, som nu skal forankres i de karrierevejledningsredskaber som allerede tilbydes vores studerende.